

zbere, mir prelomi in se na vso moč čez Saksonsko zažene.

Blesk iz jasnega neba ne bi bil mōgel večega osupa napraviti, kot ta prepad pruskega kralja. Kar si vsi združenci skupaj ne upajo, to je storil on sam. Milijona vojščakov se ne drzne zagrabit; pa petkrat menj junakov zagraje predere in začne boj s polovico Evrope. Skrb in strah cesarico Terezijo obideta. Še ni vse tako pripravljeno, da bi se udariti moglo. Armade še niso zjedinjene. Največi je še oddelek gornje Čehije. Temu je zaukazano, da se še nekoliko pomnoži in potem na Pruse plane. Pa na drugi poti sklene cesarica Miroslovu veliko bolj škodovati. Prelomil je on mir, prestopil je on ljudske in državne pravice. Ona ga tedaj za sovražnika človeštva razkliče in vse države vabi, nepokojneža končati. Radi so Terezijo v Verzelju in Petrogradu poslušali. Francoska in rusovska dvora skleneta vse svoje armade in ne le 24.000 na borišče poslati. V Regensburg pa Terezija nemški državni zbor pokliče, da bi jo tudi Nemci podpirali. Ta zbor je sicer tako priprost, da sam ne vé, kaj bi storil; pa v pomoč se mu obljubi francoska armada. Za to pomočjo mislijo Nemci dovelj zavarovani biti in tedaj tudi oni svojo majhino moč na strašnega Miroslova „Vélikega“ pošljejo. Dolgo so se prepirali, koliko bi vsaka krona in kronica dala, ker je hotlo vse zvonec nositi. Ščasoma pride vendar truma vkup, pri kateri je bilo ravno toliko prostakov kot oficirjev in godcev. Pa še le 1757. l. se vzdigne ta pisana drhal in korači s smešno ošabnostjo proti Zali in Labi.

Ruske in francoske armade so že 1756. leta vojno pričele, pa prepozno, da bi Saksonijo otéle. Miroslova, ki se je ravno z Anglijo, s Hesi in Brunšvigi združil, se nič ne upre. Nezadržljivo dere o Labi. Vsa mesta in trdnjave so brez upora dobljene: Vitemberg najpred, potem Torgava, Majsen in Lipsko. Draždane, poglavno mesto saksonske dežele, so nepripravljene in tudi preosupnjene, da bi na brambo mislile. 9. kimovca se podadé. Pruske trume preplavajo državo od konca do kraja. Orožnice v Draždanah, Cajcu in v Beli Peči se izpraznijo in več kot 100.000 topov in risanic v Devin odpelje. Občni zakladi, rudniki, denarne kovačnice in rokodelnice se zapečatijo. Na mestu poprejšnje vlade se osnuje vojaško svetovavstvo. Stari davki se morajo na tanko opravljati. Tudi velika vojna davščina se naloži. Ne ena roka se temu počenjanju ne ustavi. Saksonske trume so razgnane in odpodene. Le velitelj Rutovski je tako srečen, da 17.000 vojakov nabere. S temi je mislil na Česko odriniti, pa Francoz Brolio preveri Sakse, da se med Kraljevo Pečjo in Pirno vtaborijo in na tem trdnem kraju pomoči avstrijske dočakujejo. Ta nesrečna naredba pogubi zadnjo vojsko Avgustovo. Miroslov napade Rutovskega in ga tako ozko obdád, da se mu je podati, ako podpora v kratkem ne pride. Avstrijska armada se tedaj iz Českega vzdigne in hitro na mejo koraka. Pa Miroslov je dovolj umen, da sovražnika ne čaka in mu srčno nasproti gré. Da bi ga nič na poti ne oviralo, ne vzame hrane in topov skoraj nič sabo. Pri Lovozici naleti na protivce, jih zgrabi in z buticami risanic čvrsto pobije. Res tudi on toliko vojakov zgubi da se ne more na Českem obdržati; pa namen bitve — ločenje Avstrijanov od Saksov — je dosegel. Še enkrat poskusi vodja Brovne do Pirne predréti, pa zopet zastonj. Tedaj se Rutovski, ki je vse upanje zgubil, podá. Pa Miroslov ne spustí domú vjete armade, kakor je obljubil. Le oficirjem je mož beseda; prostake pa vvrstí med svoje vojščake. Zraven tega nabere v Saksonii tudi 9000 novincev, ki jih enako svoji vojski pridene. Pozimi je ostal v Draždanah in se je mirno držal. Pa v dobljeni deželi je

tako močen postal, da si za prihodnje leto najvažniše dobičke obeta. (Dal. prih.)

Tresličnik.

Humoristična rapsodija.

Spisal Fr. Zakrajšek.

Je bil Tresličnik tamkaj, kjer človeku
Se smeje piva u peneči ročki,
In kjer leté večerne ure hitro.
Le redko kdaj si upal je ostati
Tak pozno v noč, ker žena mu domá
Je vladala s preostrim nohtom; ali
Nocoj, ko bil bi pozabljenja kapljo
Tam pil, se je zakasnil v svojo škodo,
Ker net'la mu je misli piva, ki jo
Povžil je v družbi med obilnim smehom.
Pa komaj pride tje do doma, kar
Čuj! mu znad zvonika zabrenčí. O groza!
Nakrat zavé se poznih ur pomembe,
Ko blisk se mu zasveti zdaj spomin
Prestalih bitev, ki jih po domače
Z jezikom bila je njegova žena.
Vseh groz ščetine zrastejo mu zdaj na glavi,
Iz tesnih prs pa vró sledeče tožbe:
„Gorjé Tresličnik! Ura býje: ena,
Čuj! dve — tri — štiri — pet — šest — sedem in —
Ojoj sprej, nejenja, le naprej
Brenčí, še rovšta na zvoniku . . . Ahá!
Sem si pač mislil: Je deseta! — Tiho!
Čuj! zdaj je oddonelo — : Zdaj pa punktum! —
. . . Že bal sem se, da žena me z nohtmí
Nocoj še sprejme, Bogú pa bodi hvala!
Še ni prepozno. Živela deseta!
Al kaj, vsi vrági? Še? Le še? Gorjé:
Enajsta býje! — Bogme, ni mogoče!
Neumni tepec, al ne čuješ? Ni mogoče!
Uštel si se; strah meša ti možgane,
To ni mogoče! . . . In vendar, da bi
Tako ne, in vendar . . . Ali slišiš šunder?
Je res, je res, saj ravno zdaj — nesrečnež
Usmili se te večni Bog! — čuj ravno:
Dvanajsta býje! . . . Ha, le bij naprej,
Le brenčí le in trkaj bét nemili, ali mólči;
Zdaj mi je že vse eno, več ne maram . . .
. . . Ah, al pa tudi umeš to, dušica,
Ti dobro moje ti? Kako me rešiš?
Daj, zduhtaj kaj, da bo veljalo,
Kar bodi: opravilo alj novico!
In naj se pès obesi, kar že hočeš,
Da zdrave le oči ohranim in vkup
Sosedov mi ne skliče . . . Hm! . . . Opravek?
Al pojde mi Ksantipa s tem na led?
Ne ne, da te streljavka! To ni nič!
Je piškava pretveza, očitna laž:
Megêra ima tanek nos, gotovo
Še dregnil s tem bi v sršenovo gnjezdo! . . .
. . . Kako, ko bi novico ji prinesel?
Denimo, da so 'znajdli prašek, s katerim
Se ženska, če ga sné na juhi, ko bi pihnil,
V cveteče dekle spremeni . . . Novica
Je nekaj čudna, to je res; pa ali
Ti ženske rade ne verjamejo
O takih štipah in pijačah? Daj,
Poskusi to, da ji le jezik zvežeš.
Tud lahkovernost mi nič ne pomaga;
Nič nič, ta škratelj ne verjame nič;
Naj tanjšam misli, kakor hočem, ah,
Prav nič ne najdem, da me nohtov reši! . . .
. . . Al vendar kaj sem že pri kraji?
Ni nič več v moji buči ko ta beračija?
Nič, čisto nič več? — In ponášamo
Se mi možjé še s svojim umom? Kikel kokel!
Več ima ženska le pod nohtom . . . Pasja noga!
Že tū pol ure premišljujem — ženska
Bi bila že deset zvijač iznajdla —
Možgane belim, in razširjam, mislim,
Da mi že glava poka; glej, in kaj
Sem našel? Sram me je: Dva jalova
'Zgovora le, dve prazni kvanti,
Za kateri bi se žena mi smejala
V zobé, in po pravici . . . Strašna suša!

Prej bi brez Mojzesove palice
 Iztepel vir iz trde skale, ko iz glave
 Kaj umnega za rabo . . . Toda tiho!
 Le tiho! — Nisem še celó pri kraji . . .
 Prekrasna misel, kako te občudujem!
 Ščipí me že po rokah: Udri, udri!
 Stojí zapisano mi v mislih . . . Prav!
 Če pride muha ti v oči, boš mahní;
 Če zareži ti pes, koj vzdigneš trstnik,
 Da ga navadiš, kar je prav, in tù,
 In tukaj ne, ko noht že sili v obraz,
 Da ga zmesari, in okó se trese?
 Tristo medvedov, saj še nisem janec!
 In tudi mleka nimam več na bradi! . . .
 Če bo kaj preveč mi ongavila,
 Držala za zobmi ne bo jezika,
 Ter pitala me še s pijancem,
 Pojedežem in semežem, in kar je
 Še takih-le priimkov, pač gotovo
 Jo klofmem, in tako dobodem morda
 Nazaj še hlače, ki jih ona nosi,
 Odkar nad mano gospodari v hiši:
 Živi tedaj klofúta, panacéja
 Zoper slabosti ženskega jezika!! . . .
 . . . Grdó je sicer, je; al kaj, ko moram?
 Ko mi mirú ne dá nikoli? Mólči,
 Če moreš, ko te pika v živo dušo,
 In ti zabavlja noč in dan . . . Se vé,
 Sam bi že še potrpel, sam; al tù
 Privrè sosedov ti od vseh krajev vkup,
 Ki imajo te še za norca, in v mestu
 Sramoto tvojo trosijo okoli, češ,
 Da te je žena djala v mavho. Ne, ne,
 Naj bo, to bodi ji učilo; saj
 Je ne bo kon'c, in — enkrat ni nobenkrat!
 Ko bo sprevidela, da nisem strahopetec
 Kakor poprej, pač primaruha!
 Pustila me bo v miru Toda hm!
 Že prav . . . pa ali bo molčala? Bode?
 Vzemimo, naj jo klofmem, alj ne bo
 Še hujša mi zapela? Ali vidiš?
 Premislil vendar nisi vsega . . . Reci,
 Ti bo molčala? . . . To je ravno. — Gorjé,
 Podirajo se mi že spet gradovi! —
 Na tem, na tem mi je ležeče, da mi
 Soseščine ne skliče vkup ko unidan . . .
 . . . Ko je prepirala se zadnjič z mano;
 Jaz nalašč, da bi vsem v zobé ne prišel,
 Le rekel sem ji, da bo druga pela,
 Če bo kričala in me zmirjala.
 Hej, tù sem pravo še le skupil.
 Začela se je dreti, kakor bi jo kdo
 Natikal že na raženj. Prosil sem jo,
 Naj tiho govori, pa s tem sem olja
 Še le dolil. Zdaj zvedel je vsak sosed,
 Kdaj prišel sem domú, da sem lenúh
 In mož, ki vse zapije (se ve da njeno!)
 Povedala je vsem, kje rase les
 Za mojo palico beraško; zvedel sem,
 Koliko sem priženil in zapravlil
 (Čeravno nisem videl ne beliča)
 „Kaj ne“ — tako lagala mi je v zobé —
 „Poslal bi me rad v krtovo deželo,
 Da bi pognal vse sam po grlu? Pa le čakí,
 Ne bodo ne po meni še orali,
 Obljubim ti, da ne.“ — In zdaj je šlo
 Še le na jok. Jaz molčal sem ko zid,
 Še zinil nisem, kakor tisti, ki
 Ga ni, in vendar — kdo bi mislil, kdo?
 Kričé je zagotavljala, da jo še zmirjam.
 Zdaj videl z lastnimi očmi sem luči,
 Ki so brlele skozi okna v bliži,
 In predno se zavem, okoli mene,
 Glej, se zasveti cel amfiteater
 V popolni osvečavi v mé ter zadoní
 O groza! glasno hihitanje in smeh
 Čuj, meni v — sramoto . . . — Vidiš
 Tresličnik, ali vidiš,
 Kaj bi si bil s klofuto še napredel?
 Al bi bedak naletel na medveda!
 Pač res, neslanarija gola je,
 Kar pride ti iz buče, in ti boš ž njo
 Še stavil, ti, ki imaš proti njej
 Še mah za ušesom? . . . Hu, ne ne! ne kaže,

Da bi jo tù klofotal, da si že
 Težko trpim, al kaj, ko — kuhaj me al peci —
 Ne najdem nič, ko kako prazno oslarijo?
 Tedaj nič več od tega, in — Bogú se smili!
 Zdaj stopi v hišo

Slovstvena drobtinica.

* „Matica slovenska“ prvikrat imenovana se nahaja v 8. listu „Novic“ 1845. leta. Šlo je takrat za ustanovljenje društva, ki bi cenó izdajalo knjige slovenske, to je, društva, ki se dandanes imenuje „družba sv. Mohora.“ Neumrli Slomšek, takrat kanonik in školastik lavantinski so sprožili to družbo in gospod —fov je „Novicam“ v omenjenem listu veselo novico naznanil, rekši, „da so pretekle dni bile postave te družbe viši c. k. vladi izporočene.“ Dvojno željo — je rekel iskreni rodoljub — moram izreči pri tej priliki: 1) „Da bi ta „Matica“ vse Slovence od magjarske do vlaške meje, od nemških gor do ilirskih logov prijazno objemala in 2) da bi ga ne bilo spačenega Slovenca, kateri bi vès voljen te „Matice“ z glavo in mošnjo ne hotel podpirati.“ — Vidi se iz tega, da dandanašnji le vesel sad donáša to, kar so nameravali že pred 20 leti rodoljubi, ki so že takrat vedeli, da národna naša stvar more napredovati le tadaj, ako se je poprimemo vzajemno vsi Slovenci.

Dopisi.

Iz Gorice. (Naznanilo, kadaj se začnó bogoslovske šole.) Sl. vodstvo semenišča goriškega je vredništvu poslalo sledeče naznanilo: „Ker je že od začetka meseca avgusta v tukajšnjem osrednjem semenišču vojaška bolnišnica in se še le konec meseca oktobra sprazni, zato ni mogoče, da bi se šolsko leto po navadi o vseh Svetih začelo. Potreba bo namreč za čiščenje in popraviljanje hiše, če bo vreme ugodno, vsaj dveh tednov. Brž ko bode mogoče v hiši stanovati, se šola prične, kar se bo o pravem času na znanje dalo.“

Iz Celovca. (Niža kmetijska šola.) „Slovenec“ o tej šoli piše to-le: „Kmetijska šola se odpre 5. novembra. Korošci smo zaostali na vse strani kmetijskega življenja. Naprej moramo, da nas svet ne prehití in pripravi v hude stiske; kajti kdor ne napreduje, ta nazadjuje. Zatoraj iz celega srca pozdravljamo to novo šolo in vabimo vse Slovence, da jo pridno obiskujejo. Podučevalo se bode v vseh rečéh, katerih je treba našim kmetom; podučevalo se bode vse bolj po domače, da bode razumel vsak količkanj omikan človek. Res da je to težava, ker bode vse le po nemški, ali g. tajnik Baumgartner nam je v roko obljubil, da se bode že to zimo učil slovenskega jezika. Tudi je obljubil, da bode vse, kar je bolj imenitnega, razglaševal za Slovence tudi v slovenskem jeziku. Ni vse, česar bi želeli, vendar je vsaj nekaj; pri lanski razstavi kmetijskih reči od nas Slovencev še vedeti niso hotli; toraj že spet en korak naprej!“

Iz Maribora. — Da bode čitalnica naša zimski čas marljivo stregla udom svojim z besedami in veseliciami, to nam kaže sledeči program, ki ga je ravnokar naznanil odbor čitalničin. Besede in veselice bojo: 28. oktobra, 11. in 25. novembra, 9., 23. in 31. decembra, 13. in 27. januarja, 10. in 24. februarja, 3., 17. in 31. marca, 14. in 28. aprila. Večerna zabava, tombola, na korist čitalničin iz dobrovoljnih daril udov bode 31. decembra. — Besede se začenjajo ob 7. uri zvečer. Ob torkih in sobotah ob 8. uri so pevske vaje, ob četrtnih je streljanje s pušico, o petkih se uči staroslovenščina.

Iz Celja. (Vabilo.) V tukajšnji čitalnici bode se prihodnjo nedeljo, to je 28. oktobra, iz nemškega po-